

mera' (BSCC xvii, 283), a Manises els llenyaters que proveeixen els forns ceràmics tenen una *corbella* «hoz con que se corta la cuerda que sujeta el haz de leña» (Almela, *Voc. de la Cerám.*, 383), a Xodos la usada per tallar la canya; la dona d'un amic de *Canyis* usava la seva corbella per tallar-se les durícies (*Canyissaes*, 118).

Fora del País Valencià i l'Ebre *corbella* s'usa a Mallorca per anomenar la 'dalla' i en alguna comarca del Prínc. per a certs falçots (*AlcM*, § 3). L'àrea d'aquest mot i els seus afins no s'interromp del tot, envers Ponent, amb els límits de la llengua: car *corvilla* és ben usual en el País Murcià (Ga. Soriano), i bon tros d'Andalusia (AlcVenceslada), mentre que a l'aragonès de les terres de Terol pronuncien *corvella* (*RDTF* vii, 215) i *corbellote* cap a Cuenca (*GdDD*, 2057). Ja en terres molt més allunyades retrobem *curvillu* «especie de podón» en el lleonès de Sayago (*MzPi.*, *RABM* xiv, 128ss., § 3.6, n. 2), *courbet* «outil tranchant en forme de croissant ---» en el való de Chiny; amb base semàntica comparable oc. *coude* «faucille», derivat de *coude* 'colze'. Altrament Jud (*ARom.* vi, 198) i Krüger (*RFE* xxxvii, 270) no dubten ni en dubtaran gaires que tot això vingui de *CURVUS*.¹

Però interessa trobar un fort indicatiu que aquesta formació ja existia en el mossàrab de l'Orient hispànic, abans de la Conquesta, car l'almerià Ibn Loyon (primera meitat S. xiv), en el seu *Tractat* d'agricultura, entre les eines de podar (*alât az-zabr*) cita *al-q<or>rbâl* com al d'una «serpette inventée à Saragosse» (Dozy, *Suppl.* ii, 324a), «especie de podadera pequeña sin punta, inventada por los zaragozanos» (Simonet, p. 358); G. de Herrera (S. xvi), en la seva *Agricultura* usa també un cast. *corvillo*, com a nom d'un accessori de la podadera: «dice Columela que toda podadera tiene necesidad, para ser buena, de tener un *corvillo* para cortar las raíces o barbas»; la grafia aràbiga *qorbâl* suposa pronúncia romànica *korbêl* i per tant pot ser = cast. *corvillo*, cat. *corbella*, i l'oposició *-el/-e(l)la* pot obeir al sistema aràbic *nomen generis/nomen unitatis*.

DERIV.: *Corbellot* [1575] «instrument per esportar o corbellot o faus bosquera: falx», OPou (*TbPu.*, 87); *Dag.* dona *corbellot* com l'eina usada a Elx per esportar les palmeres, i afegeix que burlescament s'usà en el S. xviii com a epítet del llaurador valencià; *corbellada*. *Corbeller* 'dallaire' mall. *Corbelleta* maestr. *Corbelló* 'garfio, ganxo' [S. xv; *AlcM*, *corbelló* i, però en l'acc. § 5, s'havia de posar amb *corbelló* II].

Que el cast. *corcovado* 'geperut, encorbat' derivi en alguna forma de *CURVUS* és una versemblança que vaig intentar precisar en el *DCEC*, s. v. Una altra alternativa, que en el fons no és incompatible amb les estudiades allà, és que hi hagués hagut en certes varietats de l'ibèric pre-romà (probat. en data tardana) formacions híbrides amb el mot llatí *CURVUS* o amb alguna llengua pre-romana indoeuropea de la Península; es troba, en efecte un *curucuruadin* en fonts ibèriques, proveït de la característica terminació ibèrica *-adin* (veg. Mariner, *Hom. a Tovar*, 1972, 293). Altrament

no manca en català algun representant probable d'aquesta variant radical: un *encorcovit* s'usa en la zona Maestr.-CastPna.-Tort. amb els sentits de 'encorbat' o 'pitjat, mancat d'espai' (*AlcM*), mentre que el *DFa.* accepta *encorcobit* 'arrupit, decaigut', ço que potser es funda en una esmena obtinguda per Fabra del tort. «*encorbit*: arrupit» que registrà Mestre i Noè (*BDC* III, 95); jo mateix vaig sentir dir a un conegut pescador de Sant Pol de Mar (1930) que el *sota-proa* és *corcovat*; ² *encorcovat* (urg.?), *encorcubillat* (Blanes?).

De *gorbeus* 'de gairell, de tort', men.: «per la vera ravenissa, / ets arçons van a peu, / ses tortuges van de grapes, / es calàpets de *gurbeus*», Camps Merc. (*Folk. Men.* i, 131), a Ciutadella de *gorbeu* (*AlcM*: *sempre estàs de corbeu*); però com que l'explicació de *-eu(s)* no resta clara, ens preguntem si es tracta d'un manlleu o contaminació del fr. *corbeau* (de sentit ni pròxim ni del tot apartat) o més aviat d'un encreuament amb un mossàrab de **kořtorbeus* (QUATTUOR PEDES).

En forma culta: *curva* [1803, Belv.]. *Curvar*; *curvat* [JRoiç, *Spill*, 10316]; *curvatiu*; *curvatura* [1803, Belv.]; *curvitat*.

CPT.: *Curvilini* [1803, Belv.]; *curvicaule*, *curvifoliat*, *curviforme*, *curvinervi*.

¹ No obstant no vull callar que hi ha semblances suggestives (potser meres paronomàsies amb noms indoeuropeus centro-orientals de la falç: gr. *κρῶπιον*, letó *čirpe* f., en dialectes russos, en uns *čerp* (Pok., *IEW* 944), en altres *červ* (ib. 940, 939), que va amb el lit. *kirvis* 'destral', letó *cirvis* id., i amb amplificacions radicals més diferents el goidèlic *corvân* 'falç' i el celtisme gal·lec *cardeña* 'dall, veremell' del qual m'he ocupat en el *ColPrerrSalm.*, 1974, 144. — ² 'De forma còncava' ('més aviat que buit de dins'). Per desgràcia no en tinc més dades ni confirmació santpolenca, i només ho dono a benefici d'inventari.

Corba, V. *corb* I i II *Corba* 'mena de cabàs', V. *corbell* *Corbada*, *corbadura*, *corbaire*, V. *corb* II *Corbal*, V. *corb* I (i II) *Corbam*, *corbament*, *corbar*, V. *corb* II *Corbàs*, V. *corb* I *Corbassa*, V. *corb* II *Corbat*, V. *corb* II.

CORBATA, de l'it. *corvatta* o *crovata* 'croata', 'corbata', dita així perquè començaren a usar-la els genets croats; el mot italià prové del serbo-croat *brvat*, denominació que es donen a si mateixos els habitants de Croàcia. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav. No *DTo.* (només des de 1757), però ja en velles cançons tradicionals: «ja va a la riera — rentà un devantal, / també la *corbata* y el mocador blanc, / per anà bonica — 'l dia de Nadal», MilàF, *Romilo.*, 277B7; més en *Dag.* i *AlcM*. Per altres conductes el fr. *cravate* [1651], oc. mj. *carbate* (Aude, S. xvii o xviii?), etc.; veg. *DCEC* i, 899; Diez, *Wb.*, 112; Tommaseo, s. v. *corvatta* i *crovatta*.

DERIV.: *Corbater*, *-era*, *-eria*. *Corbatí* [Lab. 1839; c. 1870, Vidal i Val. *Rosada d'estiu*, 119; «descordats lo gec y l'armilla, sens ~, despitregat ---»].